gedwee, en zet daarbij zijn alledags-gezicht van onderdanigheid, maar in zijn binnenste is er iets gaande van de grootste pleizierigheid. En leedvermaak. . .

Tweede Bedrijf.

Jaap staat met een gezicht, waarop doodsangst en pleizier afwisselend zijn uitgedrukt, in den winkel. Hij heeft de sedert zijn aanvrage dagelijks in hope en vreeze verbeide Jaarbeurskaart daareven in een bliksemsnel gebaar van de vloermat achter de winkeldeur gegraaid en steekt haar zenuwachtig-onhandig onder een hoopje papier op de toonbank.

— Wat was dat? schreeuwt zijn vrouw uit de kamer.

— Een prijscourant van Peek, hakkelt Jaap, terwijl hij zijn schuwen blik schichtig op het venster der achterkamer richt.

— Laat eens kijken, klinkt gebiedend de stem uit de achterkamer.

— Er is niks aan te kijken. . . ontwijkt Jaap.

— Waarom stak je hem dan ineens onder die papieren? sart het pittige vrouwtje, aan wie, zooals je dat noemt, niets ontgaat.

— Papieren? veinst Jaap, — ik weet van geen papieren. . .

— Zoo, weet jij van geen papieren?

Met komt ze naar voren dribbelen. Maar daarvoor moet ze een klein eindje gang door, en het tweetal seconden, dat hij daardoor buiten zicht is, benut Jaap om de kaart bliksemsnel vanonder de papieren uit in zijn zak te schuiven. De pittige graait nu in de papieren, een poos achtereen, en vraagt dan op hemelhoogen toon aan haar man, waar dan die „prijscourant" wel gebleven is.

— Hij legt eronder, braveert Jaap haar, — je zei toch zelf dat hij daar lag. Ik weet van niks. . .

— Je bent. . . je bent. . . een ellendelaar, blaft ze hem toe, — niks meer en niks minder dan een reuzen-ellendelaar. Nou ben je ineens geprezen. — Maar, lieverd, wat scheelt je? Ik doe niks...

— Neen, dat kennen we. Jij doet nooit niks. Maar wil ik je eens wat zeggen? Jij hebt geheimen voor me. Dat jij niks doèt, is mogelijk. En dat je niks gedaàn hebt, is ook mogelijk. Maar dat je van plan ben iets te doen, dat is zoo zeker als tweemaal twee vier is. Dat zie ik aan je draaierige oogen en aan je heele scheinheilige gezicht.

— Maar Let, ben je nou heelemaal... weerstreeft Jaap.

— Ja, ik ben heelemaal bij mijn positieven, als je het weten wilt, valt ze hem in de rede, — en omdat ik dat ben, en niet van plan ben om me te laten bedotten, wil ik subiet weten wat je van plan ben; subiet. Versta je?

— Maar Let. . . aarzelt Jaap, wiens stiekeme, inwendige pleizier door de leelijke driftbui van het pittige vrouwtje wel wat verstoord is, maar die zich toch goed houden wil en zal, voor de goede zaak, — maar Let. . .

— Weet je niks anders te zeggen. Maar Let. . . maar Let. Kom, vertel jij nou eens op. Wat was-er-nou-wel?

— Er was niks.

— Nou, wat is er dan wel, beter gezegd? — Er is ook niks.

— Nou, wat zàl d'r dan wezen? — Ook niks.

En het vrouwtje, spierwit van de kwaaiigheid: — Goed, jij zegt niks. Ik zal het je inpeperen. . .

En dan schutterig naar achteren.

Beteuterd staat Jaap alleen. Daar had je het gegooi al in de glazen. Dat loopt verkeerd. D'r hangt me wat boven mijn hoofd. Hoe eerder de reis hoe beter.

Dien avond is zijn koffie zoo slap, zoo slap. . . net sterk genoeg om te zien dat het geen enkel water is. Er is niets op zijn boterham dan een beetje boter. Hij kan nergens zijn tabakspijp vinden, en naar zijn pantoffels moet hij wel een kwartier lang zoeken.

— Waar zijn mijn sloffen? doet hij, driftig op zijn manier.

— Weet ik dat? treitert ze giftig, — wacht, ik geloof, dat ik ze in mijn zak heb.

— Je bent een sar, snauwt hij.

— En jij bent een ellendelaar, een reuzen-ellendelaar, bijt ze hem toe.

Zonder één woord, zonder één blik blijft zij dien avond over „De Dijkgater koerier" gebogen. „Ze leest niet," denkt hij, — „ze weekt haar boontjes. Maar ze is knap als ze me hier houdt."

Als het tijd is om naar bed te gaan, draait ze voor zijn neus het gas uit.

Den volgenden morgen gaat ze vroeg naar de kerk, vergeet heelemaal thee te zetten, en gooit de kachel bij ongeluk uit.

— Weet je het al? vraagt ze hoonend, wanneer ze thuis komt. Maar Jaap geeft geen asem, en loopt de deur uit, naar „De vergulde Druif".

— Wacht maar, ik zal je wel klein krijgen, schreeuwt het pittige vrouwtje hem na.

Bleek maar lachend — al is het dan als een boer, die kiespijn heeft, — vertelt hij alles aan Kees, die het uitschatert.

— Nou, dan moet het er morgen maar van komen, besluit deze, — durf jij morgen?

— Durven? doet Jaap woest, — ik durf nou wel. Subiet.

— Neen, neen, sust Kees hem lachend, — we zijn er niet op gekleed. Maar morgenochtend. Zorg, dat ze je kaart niet vindt. En maak dat je fatsoenlijk wat geld bij je hebt, want wij zullen den gebrajen haan uithangen, dat er geen houen aan is.

Lachend en snoevend en plannen makend drinken ze er nog een glaasje op. — Tot morgenochtend aan den trein van 6 uur 20 dan, ginnegapt Kees bij het afscheidnemen aan zijn dwarsstraat.

— Accoord, reken op me, lacht Jaap hem na. En liever een halfuur te vroeg dan een seconde te laat. . .

Thuis vindt hij de tafel niet gedekt. De huiskamer is leeg. Als Jaap wat verwezen rondkijkt, komt de pittige als een spook uit een hoek opduiken, en posteert zich vlak voor hem.

— Zal je nou bekennen? sist ze hem in het verschrikte gezicht.

— Ik heb niks gedaan, om te bekennen, zegt de man, even verbouwereerd van haar plotselingen aanval.

— Bekennen wat je van plan bent, vinnigt ze.

— Neen, daar denk ik niet over.

— Dan ga ik scheien, gilt ze, terwijl ze zich tragisch achterover in een stoel laat vallen.

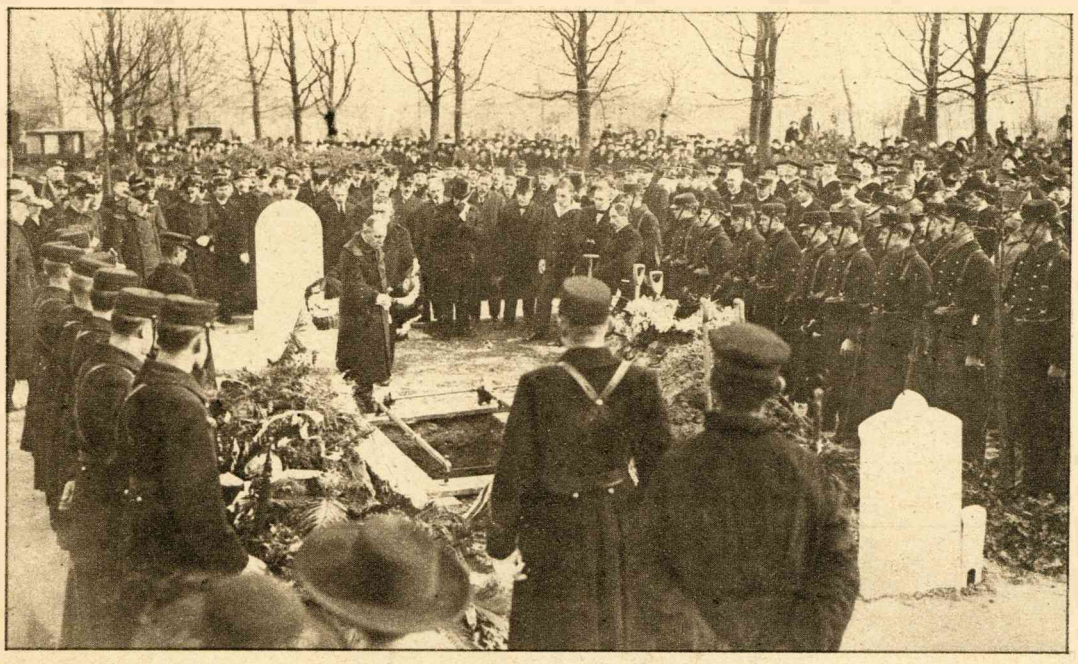
— Je moet doen wat je niet laten kan, zegt hij koel, zichzelf overtreffend.

— Als je er zóó overdenkt, dan schei ik niet, gilt ze.

— Je moet laten wat je niet doen kan, zegt hij.

— Daar komt moord en doodslag van, jammert de vrouw. — als je niet bekent.

— Ach, mensch, laat naar je kijken, doet Jaap onverschillig, en hij troost zich om zijn leege maag en al zijn narigheid met de heerlijke gedachte aan den volgenden dag. Dien heelen middag en avond peinst hij aan de ophanden genietingen van de Jaarbeurs, en dien nacht droomt hij ervan. Zijn koortsige overspanning toovert hem een oceaan van weelde en wellust voor den geest, een lief en leutig luilekkerland, waar de gebraden eenden en borrels en allerhande heerlijkheden hem in den gulzigen mond vliegen, en hij geen handen genoeg heeft om alle pleizierigheden in de vaart te grijpen. . . .

DE TERAARDEBESTELLING VAN W. VADER,
luitenant ter Zee 3e klasse en loodsschipper, die het slachtoffer werd van het bekende mijn-ongeluk op de Schelde. De begrafenis, die te Vlissingen, zijn woonplaats, geschiedde, had met militaire eer plaats. Onze foto werd genomen terwijl vice-admiraal Smit een rede op het graf hield.

Voor dag en dauw staan de twee samenzweerders al op het perron te zwetsen. En als in het pikkedonker de karig verlichte trein aan komt hijgen, stappen ze erin.

— Zie zoo, daar zitten we, ginnegapt Kees, terwijl hij zich, met een bakbeest van een sigaar in den mond, in een hoek nestelt, — zie zoo, wij naar de Jaarbeurs. Wat ervan komt, komt ervan.

— Bij mij komt er een scheiding van; je zal het zien, zegt Jaap, en door zijn vroolijkheid klinkt toch ook een beetje angst door, — maar al zou het ervan komen, ik heb het op haren en snaren gezet. — al zou het den laatsten keer van mijn leven zijn, ik zal nogéén de blommetjes buiten zetten. Hu, hu, ze dachten ons te nemen, met d'r afschaffing van de kermis, maar een paar gare jongens als wij weten tóch wel waar Abram den mosterd haalt. Wat jij?

— En óf. En óf, jubelt Kees, terwijl hij zich in de handen wrijft. Dan, zijn kameraad eens monsterend: — Kerel, wat zie jij d'r piekfijn uit met dat roze frontje en die gespikkelde das, en die garibaldi op. . .

— Nou, jij ben toch ook in pontificaal.

— Dat moet ook. Dat moet ook. Als je erop uitgaat, zooals wij. . .

— Dat kan wat worden, en dat zàl wat worden. . .

— Nou, laat het maar aan ons over. . . . Maar à propos. Wat zei Letje wel? Leeft ze nog? Mijn vrouw, anders nogal geschikt, was ook 'n beetje giftig.

— Je hadt haar daarnet moeten bijwonen, vertelde Jaap. — Ik was heel stilletjes opgestaan, en had me aangekleed zonder dat ze wakker werd. Net toen ik kant en klaar was, deed ze d'r oogen open, sprong rechtovereind en riep: Daar heb je het. Daar heb je het. Waar ga je heen? Waar ga je heen, ellendelaar dat je bent? — Naar de Jaarbeurs, zei ik. — De jaarbeurs? Wat is dat voor gemeenigheid? gilde ze. — De Jaarbeurs, zei ik, — dat is de Jaarkermis, hè, dat is, nu de kermis afgeschaft is, de eenige manier om je nog eens te amuseeren in de wereld. En daar zal ik nou eens van profiteeren. Ik! Ik alleen. En jij mag thuis blijven om het eten te laten aanbranden en pantoffels weg te stoppen en zoo. . . — Als je gaat, schei ik, dreigde ze me. — Ajuus, zei ik, en trok de deur dicht. Laat 'r scheien, als ze dan met alle geweld wil. Mij best, maar eerst de Jaarbeurs. . .

En in de leege coupé begint hij een soort van cancan te dansen, den hoed wat schuin op het hoofd, de duimen in de armsgaten van het vest, de beenen, vlug en lenig gebleven in het leidekkersbedrijf, slingeren en slieren dat het een wonder is.

En

Wij gaan naar de Jaarbeurs, naar de Jaarbeurs, beste man,

Wat ervàn komt, wat ervàn komt, komt ervan. .

zingt hij op de wijs van Billy Ritchie.

Kees schuddebuikt, onbedaarlijk. De tranen biggelen hem over de koonen van het lachen.

— Dat kan goed worden vandaag, giert hij, en begint, door Jaap's uitgelatenheid aangestoken, diens dans met handgeklap te begeleiden, om hem daarna te omarmen, waarop de twee dol-verrukte pierewaaiers tezamen een soort van wilden krijgsdans uitvoeren, onder het uitstooten van de ijselijkste kreten. . . .

De reis zelve bood niets opmerkelijks. De vrinden kortten zich den tijd met vroolijk plannen maken van wacht maar, ze zouen straks dit en ze zouen straks dat, en liet ze maar loopen, en geloof me maar, dat ze niet van gisteren waren, . . . en meer van dien aard. Aan de stations onderweg gichelden ze om alles, hielden in hun opgewonden stemming iedereen een beetje voor den mal, en dronken menig glaasje bier. De medereizigers, die naarmate ze dichter bij Utrecht kwamen, hun coupé vulden, vermaakten zich om die twee uitgelaten kerels, wier mond niet stilstond, en nu eens ginnegappend mekaar allerlei onzin in het oor fluisterden, dan weer plotseling in knallende lachen als geweerschoten uitbraken. Eindelijk stopte de trein aan het Centraalstation te Utrecht, en de vrinden, rood van opgewondenheid omdat het doel der reis nu bereikt was, kuierden arm in arm naar een koffiehuis aan den overkant. Een daar genomen glaasje bier verhoogde hun stemming nog, en geen klein beetje.

Aan een diender vroegen ze den weg naar de Jaarbeurs, èn hij wees hun dien. Ze moesten maar opletten; boven de straat waren witte vanen uitgespannen met zwarte letters erop; dan zouden ze vanzelf op het Vreeburg komen.

— Die vent neemt ons, zei Jaap, terwijl ze voortliepen, — we hebben met zijn Vreeburg niks noodig; wij moeten naar de Jaarbeurs.

Een voorbijganger werd aangehouden, en die hielp de twee Dijkgaters uit den brand: ja, Vreeburg wàs de Jaarbeurs, tenminste een stuk ervan.

De kameraden wandelden verder. In hun overdreven bezorgdheid om er zoo gauw mogelijk te wezen, keken ze bijna onafgebroken naar de witte met zwarte letters bedrukte vanen, wat hun menigen duw, stoot en botsing bezorgde; eens zelfs lag Kees zoo goed als onder een rijtuig; het scheelde maar 'n haar. Die botsingen verhoogden nog hun pret. Ze gilden soms van het lachen. Als het hier gewoon in de straat al zoo lollig toeging, dan hoefde je niet te vragen hoe het op de Jaarbeurs zelf zou wezen.

Spoedig werd het Vreeburg bereikt. Ze tippelden naar den hoofdingang, en de aanblik daarvan stelde hun al wat teleur. Geen spiegels, geen veelkleurige doeken met tafereelen van dansers, slempers, meerminnen, Morianen, engelen en duivels, geen verguld beeldhouwwerk, geen met roodfluweel bekleede kassa, waarachter in een fluweelen jurk of beeldig tricot, met schitterende edelsteenen om den blooten hals, een dame de kaarten in ontvangst nam. . . Neen, twee gewone saaie huisjes, en daartusschen een hek, en daarboven een recht plankje met de woorden „Eerste Nederlandsche Jaarbeurs" zonder ook maar één krulletter of tierelantijntje.

De twee vrinden keken mekander eens aan, maar ze zeien nog niets. Ze kuierden zwijgend naast elkander voort, en keken eens rond en hun gezicht werd hoe langer hoe langer. Maar geen van beiden zei nog iets. Beteuterd lieten ze hun blikken gaan langs de houten tentjes, de naamborden, de etalages, en de menschen, die kalm met elkander stonden te praten binnen en voor de gebouwtjes en ze hadden wel kunnen huilen. Jaap althans, na zijn koortsige overspanning nu ineens erg verslagen, liet een brommerig geluid hooren, binnensmonds.

— Zei je iets? vroeg Kees sufferig.

— Neen, jij? zeurde Jaap.

— Ik geloof, dat we verkeerd zijn. Hier zijn niks dan gewone winkels, waagde Kees op neerslachtigen toon.

— We zullen in een ander gedeelte moeten wezen, beaamde Jaap.

En met hangende lip en beduusde oogen liepen ze verder, maar waar ze gingen, niets dan houten huisjes met allerlei goederen — leerwaren, manufacturen, fietsen, zilverwerk, meubels, conserven, auto's, tegels, wat niet al. . .

Eindelijk stapten ze een groot gebouw binnen; een vage hoop, dat daarbinnen, ondanks het strenge uiterlijk, een kermis zou zijn, hield hen nog op de been. Maar geen muziekje klonk tot hun gretige ooren door. Geen poffertjeslucht roken ze. Geen knetterend geklap van ook maar één hoofd van Jut werd vernomen, geen gekrijsch van lokkende spullebazen,